పుస్తకం ఓ నేస్తం

– పద్మవల్లి

నెలనెలా మీ కోసం.. ఓ మంచి పుస్తకం

గూడు చెదిరిన గువ్వలు

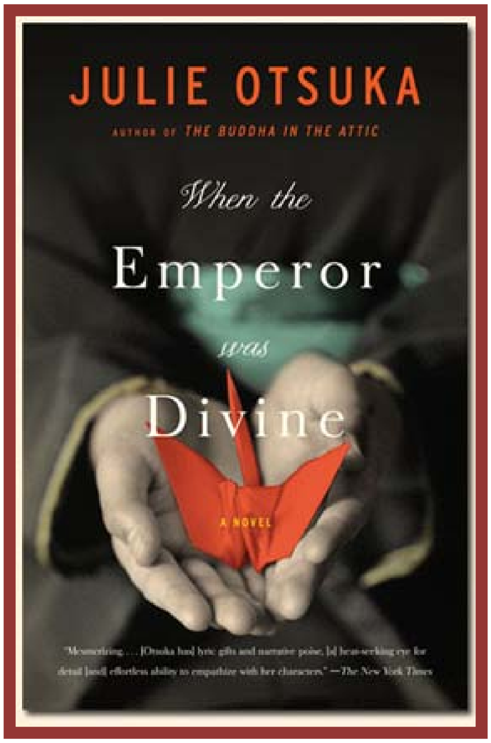

పుట్టిన గడ్డనీ అయినవారినీ వదులుకుని ఎక్కడో స్వర్గం ఉందని వెదుక్కుంటూ ఆశతో మనది కాని చోటకి వలస వెళతాం. క్రొత్తచోట మనకంటూ ఒక స్థిరత్వాన్ని తెచ్చుకునే ప్రయత్నంలో కష్టపడతాం. పదిలంగా గూడు కట్టుకుంటాం. ఉన్నానంటూ తొంగిచూసే బెంగల్ని వెనక్కి తోసేసి, క్రొత్త స్నేహాలు చేస్తాం. అక్కడే కైవల్యం అన్నట్టు మమకారం పెంచుకుంటాం. మనది కాని సంస్కృతినీ, పద్ధతుల్నీ గౌరవిస్తాం, మనవి చేసుకుంటాం. గుండెకి హత్తుకుంటాం. ప్రవాహంలో కలిసిపోవాలని తాపత్రయపడతాం. ఉందో లేదో తెలీని అస్తిత్వాన్ని నిలబెట్టుకోడానికి శాయశక్తులా ప్రయత్నం చేస్తాం.

జీవితం నేర్పుగా కూర్చిన పాటలా సాగిపోతుండగా ఎక్కడో ఒక అపశ్రుతి దొర్లుతుంది. అంతే, మనిషిని మనిషిగా కాక కులాలకు, ప్రాంతాలకు, మతాలకు, జాతులకు, దేశాలకు ప్రతినిధిగా చూడబడటం మొదలవుతుంది. మనిషి అస్తిత్వం కోల్పోయి సర్వనామంగా మారిపోతాడు. అప్పటివరకూ ఆ మనిషితో ఉన్న వ్యక్తిగత బంధాలన్నీ మాయమయిపోతాయి. శత్రువు అన్న టేగ్ తగిలించబడుతుంది. తను ఎంతవరకూ బాధ్యుడు, ఏం జరుగుతోంది, జరుగుతున్నదానిలో తన పాత్రేమిటి తెలుసుకునేలోగానే ఊహించలేని అనర్థాలు జరిగిపోతాయి. క్రొత్తగా తగిలించబడ్డ శత్రువు అనే గుర్తింపు కాళ్ళక్రింద నేలను కదిల్చి, ఉంది ఉంది అని భుజం చరుచుకుంటున్న అస్తిత్వాన్ని పాతాళంలో పాతిపెడుతుంది. అప్పటి వరకూ మనిషి సాధించిన ఘనకార్యాలూ, సంపాదించుకున్న సౌహార్ధబంధాలూ అక్కరకి రావు. ఎంత గొప్పవాడయినా, ఎంత మంచి వాడయినా శత్రువు శత్రువే. మంచీ చెడ్డా, న్యాయం అన్యాయం, దయా స్నేహం లాంటివన్నీ ద్వేషం ముందు ఓడిపోవాల్సిందే. 9/11 తరువాత పరిణామాలయినా, చాలా చోట్ల ప్రాంతీయ ద్వేషాల పేరుతో జరిగే మారణహోమాలయినా మనిషిని మనిషిగా గాక శత్రుకూటమిగా పరిగణించడం వల్లనే.

రెండవ ప్రపంచయుద్ధకాలం. పెరల్ హార్బర్ మీద జపాన్ దాడి తరువాత, అమెరికాలో స్థిరపడిన జపాన్ సంతతి మొత్తం అమెరికన్ల చేత శత్రువుగా ముద్రవేయించుకుంది. ఆ క్రొత్త గుర్తింపుతో ఎన్నో జీవితాలు చెదరిపోయాయి. గూఢచర్యం, దేశద్రోహం

ఆపాదించబడ్డాయి. ఎందరో చెయ్యని నేరానికి మూల్యం చెల్లించాల్సి వచ్చింది. ఒక జాతికి చెందినవారు మొత్తం అనుమానం, ద్వేషం, అవమానాలను ఎదుర్కున్న పరిస్థితుల్లో ఒక చిన్న కుటుంబం మీద అది ఏ పరిణామాలు తీసుకొచ్చింది, సాఫీగా సాగిపోతున్న వాళ్ళ జీవితాలు ఏ మలుపులు తిరిగాయి, వాటికి వాళ్ళు చెల్లించిన మూల్యం ఎంత అనేది Julie Otsuka వ్రాసిన 'When The Emperor Was Divine' అనే పుస్తకం కథ.

కాలిఫోర్నియాలోని బెర్కెలీ ప్రాంతంలో సముద్రపు ఒడ్డున ఓ అందమైన ఇల్లు. అందులో జపాన్ నుండి వచ్చి అమెరికాలో స్థిరపడిన ఓ చిన్న కుటుంబం. అమ్మా, నాన్న, పదేళ్ళ అమ్మాయి, ఏడేళ్ళ అబ్బాయి. చింతలులేని చక్కనైన కుటుంబం. తండ్రికి మంచి ఉద్యోగం. అతను ఆరోగ్యంగా ఆకర్షణీయంగా ఉండేవాడు. మృదుస్వభావి. పనివాళ్ళతోనైనా ఎపుడూ గట్టిగానూ, అమర్యాదకరంగానూ మాట్లాడి ఎరుగడు. భార్యాపిల్లలంటే అమిత ప్రేమ. దేనికీ భార్యని ఇబ్బంది పెట్టేవాడు కాదు. ఆమె మనసు గ్రహించి ప్రవర్తించేవాడు. సెలవురోజుల్లో పిల్లలకి బ్రేక్ఫాస్ట్ చేసిపెట్టి, వాళ్లతో కబుర్లు చెపుతూ, కలిసి న్యూస్ పేపర్ చదువుతూ, కథలు చదివి వినిపిస్తూ, ఆటలాడుతూ, నవ్విస్తూ గడిపేవాడు. అతను ఎంత పనిలో ఉన్నా ఎప్పుడూ దేనికీ విసుక్కునేవాడు కాదు. తల్లికి ఇల్లు తనకి నచ్చినట్టు అమర్చుకోడం, మొక్కలు పెంచుకోవడం, కుటుంబానికి రుచిగా వండి పెట్టుకోవడంలో తృప్తి. ఏ లోటూ లేకుండా ఆనందంతో సౌకర్యవంతమయిన జీవితం గడుపుతూ ఉంటారు.

డిసెంబర్ 7, 1942, పెరల్ హార్బర్ మీద జపాన్ బాంబు దాడి చేసిన రోజు. ఆ రాత్రి అందరూ పడుకోడానికి సిద్ధమవుతున్న సమయంలో తలుపు చప్పుడయ్యింది. ఆ సమయంలో వచ్చినదెవరా అని తండ్రి తలుపు తీసి చూస్తే బయట ముగ్గురు FBI ఆఫీసర్లు ఉన్నారు. ఇంటిముందు ఒక లైటు వెలుగుతున్న పోలీసు కారు ఉంది. 'మీ భర్తని కొన్ని ప్రశ్నలు అడగాలి' అని తల్లితో చెప్పి, మీరు ఉన్నవారు ఉన్నట్టుగా మాతో రావాలని అతనికి బట్టలు మార్చుకునే అవకాశం కూడా ఇవ్వకుండా, ఇంట్లో వేసుకున్న నైట్ రోబ్, చెప్పులతోనే తీసుకుపోయారు. చుట్టుపక్కల ఇళ్ళవారు కిటికీల్లోనుండి తండ్రిని ఆ వేషంలో చూడటం అబ్బాయిని చాలా బాధపెట్టింది. అయ్యో నాన్నని షూస్ అయినా వేసుకోనిస్తే బావుండేదే అని బాధపడ్డాడు. మరుసటి ఉదయం అబ్బాయికి బాత్ రూమ్ లో తండ్రి తలవెంట్రుకలు కనిపిస్తే వాటిని ఒక కవర్లో పెట్టి తన మంచం పరుపు క్రింద దాచాడు. అవి అక్కడ క్షేమంగా ఉన్నంతకాలం తండ్రి క్షేమంగా ఉంటాడని అతని నమ్మకం. అమ్మాయి తండ్రి ఆఖరుసారి ఎక్కడ కూర్చున్నాడు, ఏం చేసాడు అని గుర్తుకు తెచ్చుకుంటూ ఇల్లంతా తిరిగింది.

ఇంటికి ఫోన్ కనెక్షన్ తీసేసారు. బేంక్ అకౌంట్స్ కూడా ఫ్రీజ్ చేసి, డబ్బు తీసుకోడానికి లేకుండా చేసారు. ఏ సమయంలోనైనా తండ్రి తిరిగొస్తాడని వీళ్ళు ఎదురు చూడసాగారు. తల్లి రోజూ భోజన సమయంలో నలుగురికీ ప్లేట్స్ పెడుతూనే ఉంది. నాలుగు రోజుల తర్వాత తండ్రి నుండి ఉత్తరం వచ్చింది. 'తనతో పాటు చాలామందిని పెరల్ హార్బర్ మీద దాడికి సంబంధించి, అమెరికాలో ఉన్న జపనీయులు గూఢచర్యంతో, జపాన్ చక్రవర్తికి (Emperor Hirohito) సాయపడ్డారన్న అనుమానంతో అరెస్ట్ చేసి ప్రశ్నిస్తున్నారు. తమని ప్రస్తుతం శాన్ ఫ్రాన్సిస్కో లోని ఇమ్మిగ్రేషన్ డిటెన్షన్ సెంటర్ లో ఉంచారు. కొంతమందిని దేశద్రోహం నేరం మీద ఇక్కడ నుండే జపాన్ తిరిగి పంపేశారు. తన కేస్ ఎప్పుడు విచారణకు వస్తుందో, ఇక్కడ ఇంకా ఎన్నాళ్ళు ఉండాలో తెలీదు. ఒకసారి వచ్చి నన్ను చూసి వెళ్ళు' అని వ్రాసాడు. వెంటనే తల్లి అతనివి కొన్ని బట్టలూ, అవసరమయిన కొన్ని వస్తువులూ తీసుకుని వెళ్ళింది. అక్కడనుండి తిరిగి వచ్చాక కొడుకు తల్లిని 'నాన్న ఇంకా ఆ స్లిప్పర్స్, నైట్ డ్రెస్ వేసుకునే ఉన్నారా' అని అడిగితే అవునని చెప్పింది. మరుసటి రోజు ఆమె తమకి జపాన్ లో తమ ఫేమిలీ నుండి వచ్చిన ఉత్తరాలన్నీ పెరట్లో తగలపెట్టేసింది. ఇరవయ్యేళ్ళ క్రితం అమెరికా వస్తూ తనతో తెచ్చుకున్న సాంప్రదాయ దుస్తులు, ఫేమిలీ ఫోటోలు, జపనీస్ సంగీతం రికార్డులతో సహా జపనీస్ సంస్కృతిని తెలియచేసే వస్తువులేవీ ఇంట్లోలేకుండా

తీసేసింది. పిల్లలకి స్కూల్లో లంచ్ ఎప్పటిలా అన్నం కాకుండా సాండ్విచ్ ఇవ్వటం, ఎవరన్నా అడిగితే తాము చైనీస్ అని చెప్పమనీ, ఎవరన్నా జపనీస్ ఎదురైతే తమ సాంప్రదాయ పద్ధతిలో కాకుండా, అమెరికన్ పద్ధతిలో హేండ్ షేక్ చేసి పలకరించమని జాగ్రత్తలు చెప్పింది.

అమెరికన్ ప్రజల్లో జపనీస్ అంటే ద్వేషం మొదలయ్యింది. అకస్మాత్తుగా జపనీస్ వారందరూ తమకి శత్రువుల్లా కనిపించడం మొదలుపెట్టారు. వారిని దేశద్రోహుల్లా చూడటం, ఒంటరిగా దొరికితే దాడి చెయ్యటం, వారి ఇళ్ళ మీద దాడి చేసి నష్టపరచడంలాంటి పనులు కూడా చెయ్యసాగారు. ఈ సంఘటన తరువాత చుట్టుపక్కల ఇళ్ళవాళ్ళు, రోజూ చక్కగా పలకరించే షాపుల వాళ్ళు కూడా వీళ్ళతో స్నేహంగా ఉండటం తగ్గించారు. వీరితో చనువుగా ఉంటే తమమీదకేం వస్తుందో అని వీరిని చూసీ చూడనట్టు ఉండటం మొదలుపెట్టారు. జపనీస్ మీద అమెరికన్ ప్రజల దాడి నుండి రక్షించడానికి పోలీసులు పహారా కాయాల్సి వచ్చింది. రాత్రి ఎనిమిది తరువాత బయటకు రావద్దనీ, గుంపులుగా ఒక చోట కూడొద్దనీ, దూరప్రయాణం చెయ్యొద్దనీ జపనీస్ వాళ్లకు రూల్స్ పెట్టారు. అయినా కూడా దాడులు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. కోపంతో ఉన్న ప్రజల బారి నుండి వీళ్ళ రక్షణ కోసం, యుద్ధం ముగిసే వరకూ దూరంగా మిలిటరీ కేంప్లో ఉంచాలని అమెరికన్ ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. నగరంలో అన్నిచోట్లా నోటీసులు వెలిసాయి. 'జపాన్ జాతీయులంతా వెంటనే కావల్సిన వస్తువులు సర్దుకుని వూరు విడిచి సురక్షిత ప్రాంతానికి వెళ్ళడానికి రెండు రోజుల్లో రెడీ కావాలి. సైనికులు తోడుండి వూరు దాటిస్తారు. యుద్ధం ముగిసాక మళ్ళీ తిరిగి రావచ్చు' అనేది వాటి సారాంశం. బయటకు పనిమీద వెళ్ళిన తల్లి ఆ నోటీస్ చూసి, వెంటనే ఇంటికి వచ్చి తమతో తీసుకు వెళ్ళడానికి కావాల్సిన బట్టలూ, కొన్ని వస్తువులూ పెట్టెల్లో సర్దింది. ఇంట్లోని విలువైన సామానులు అట్టపెట్టెల్లో భద్రంగా సర్ది మేడమీద ఒక మూలగదిలో పెట్టి తాళం వేసింది. వెండి సామానులు కొడుకు సాయంతో పెరట్లో ఉన్న పెద్ద లాఫింగ్ బుద్ధా విగ్రహం క్రింద గొయ్యి తీసి దాచిపెట్టింది. మరుసటి రోజు ఉదయమే ప్రయాణం. పిల్లలు నిదురపోయిన తరువాత ఇల్లంతా ఆప్యాయంగా, దిగులుగా చూసుకుంది.

మరుసటి రోజు ఉదయాన్నే తల్లీ పిల్లలూ వాళ్ళ పెట్టెలు తీసుకుని బస్ దగ్గరికి వెళ్లారు. అక్కడ వీరిలాగే చాలామంది ఉన్నారు. అందరికీ గుర్తింపు కార్డులు ఇచ్చి, బస్లో శాన్ ఫ్రాన్సిస్కో లో సైనికుల రక్షణ ఉన్న ప్రదేశానికి తీసుకు వెళ్లారు. కొన్ని నెలలు అక్కడున్న తరువాత అందరినీ యూటా రాష్ట్రంలోని సాల్ట్ లేక్ ఎడారిలో ఉన్న కేంప్ కు తరలించారు. అక్కడ టార్–పేపర్తో (దళసరి అట్టలాంటి పేపర్) కట్టిన కాలనీ, వాటి చుట్టూ వైర్ ఫెన్స్, చెక్కతో కట్టిన ఎత్తైన కట్టడాల్లో పహారా కాస్తూ సైనికులు ఉన్నారు. చుట్టూ తెల్లటి ఇసుక తప్ప ఒక్క గడ్డిపోచ గానీ, నీటి చెలమ కానీ లేవు. కాలనీలో ఒక్కొక్క ఫేమిలీకీ ఒక చిన్న గది ఉండటానికి ఇచ్చారు. గదిలో మనిషికో ఇనుప మంచం, రెండేసి దుప్పట్లు, ఒక చిన్న స్టవ్ మాత్రమే ఉన్నాయి. దగ్గరలో ఉన్న సైనికుల మెస్ లో అందరికీ వేళకు పరిమితంగా భోజనం పెడతారు. గంట కొట్టగానే భోజనానికి అందరూ వెళ్ళి లైనులో నిలబడాలి. అక్కడ వేలకొద్దీ మనుషులు, జపాన్ జాతికి చెందినవారు ఉన్నారు. వారిలో కొందరు ఇక్కడికి రాకముందు మంచి ఉద్యోగాలూ, వ్యాపారాలు ఉన్నవారు. ఇక్కడ మెస్ లో వంటా, క్లీనింగ్ పనులూ, లాండ్రీ రూములోనూ, మిగిలిన చోట రకరకాల పనులు చేస్తున్నారు.

తల్లి పిల్లలకు ఫెన్స్ ముట్టుకోవద్దనీ, సైనికులతోమాట్లాడొద్దనీ, ఎంపరర్ పేరు బయటకు అనొద్దనీ జాగ్రత్తలు చెప్పింది. రోజంతా అబ్బాయి అక్కడున్న తన ఈడు పిల్లలతో కలిసి ఆటలు ఆడటమో, లేదా ఎడారి ఇసుకలో గవ్వలూ అవీ ఏరుకుంటూ తిరిగేవాడు. బాగా ఎండగా ఉన్నప్పుడు గదిలోనే అక్కా, తమ్ముళ్ళు ఆడుకోవడం, తండ్రి గురించి కబుర్లు చెప్పుకోడమూ చేస్తుండేవారు. ఇంటిదగ్గర నుంచి తెచ్చుకున్న రేడియోలో యుద్ధ వార్తలు వింటూ, ఇంకా యుద్ధం ఎన్నాళ్ళుంటుందో, తామింకా ఇక్కడ

ఎన్నాళ్ళు ఉండాలో అంచనా వేసుకుంటూ, యుద్ధం ముగిసిందన్న కబురుకోసం ఎదురు చూస్తున్నారు అందరూ. ఇద్దరూ ఇంటి దగ్గరున్న తమ స్నేహితులకి ఉత్తరాలు వ్రాసారు కానీ ఎవరి దగ్గర నుండీ జవాబు రాలేదు. 'వీళ్ళకి ఉత్తరాలు వ్రాసిన వాళ్ళని శత్రువుకి సహాయం చేస్తున్నారని అరెస్ట్ చేస్తారు' అని పోస్ట్ మాన్ భయపెట్టాడని తరువాతెప్పుడో తెల్సింది.

పిల్లలు తండ్రిని బాగా గుర్తుకు చేసుకునేవారు. తండ్రితో గడిపిన సందర్భాలూ, తండ్రి ప్రవర్తనా గుర్తుకు తెచ్చుకుంటూ, మళ్ళీ అందరూ కలిసి సంతోషంగా బ్రతికే రోజుకోసం కలలు కంటూ ఉండేవారు. తండ్రి దగ్గర నుంచి తరచుగా ఉత్తరాలు వస్తుండేవి. తాము ప్రస్తుతం న్యూ మెక్సికోలో ఉన్నామనీ, అక్కడ వాతావరణం బాగుందనీ, తను రోజూ వ్యాయామం చేస్తున్నాననీ, పిల్లలని జాగ్రత్తగా ఉండి తల్లికి సాయం చేస్తూ ఉండమని, ఇలా రకరకాలుగా వివరాలతో ఉత్తరం వ్రాసేవాడు. అవన్నీ కూడా సెన్సార్ చెయ్యబడి వస్తూ ఉండేవి. కొన్నిసార్లు నల్లటి సిరాతో కొన్ని లైన్లు కొట్టేసి ఉండేవి. అక్కడ తండ్రి ఏం రాసేడో కూడా తెలిసేది కాదు. అబ్బాయి గదిలో కూర్చుని తండ్రితో జరిగిన సంభాషణలు గుర్తుకు తెచ్చుకునేవాడు. ఎంత ప్రయత్నించినా అతనికి తండ్రిని ఆఖరు రోజు FBI ఆఫీసర్లు తీసుకెళ్తున్నప్పటి రూపమే తప్ప, ఇక వేరేగా గుర్తుకు వచ్చేదే కాదు. తండ్రి తమని సెలవుల్లో ఎక్కడెక్కడికి తీసుకువెళతానన్నదీ, అక్కడ ఏమేం చూడాలని కబుర్లు చెప్పుకున్నదీ గుర్తుకు తెచ్చుకునేవాడు. రాత్రులు పడుకునేటపుడు కూడా, 'ఇపుడు నాన్నేం చేస్తున్నాడో, పడుకున్నాడేమో' అనుకుంటూ ఉండేవాడు. మధ్యరాత్రి కలత నిద్రలో లేచి ఏడుస్తుంటే అక్క దగ్గరకు తీసుకుని ధైర్యం చెప్పేది. నిద్ర పట్టనపుడు అమ్మ పెంచుకున్న మొక్కలెలా ఉన్నాయో అనీ, తండ్రి వెంట్రుకల కవర్ ఇంకా పెట్టిన చోటే ఉందా లేదా అనీ, వెండి సామానులు దాచినపుడు కన్నీళ్ళతో తడిసిన తల్లి మొహాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకునీ ఆలోచిస్తూ ఉండేవాడు.

నెలలు గడుస్తున్నాయి. ప్రతీరోజూ ఒకేలా తేడాలేకుండా గడుస్తోంది. యుద్ధం ఎంతకీ అవడం లేదు. యుద్ధవార్తల మీదకూడా ఆసక్తి పోయింది. నిరాసక్తమయిన జీవితం ముగ్గురులోనూ మార్పులు తెచ్చింది. అమ్మాయి నెమ్మదిగా మిగతా వారితో స్నేహం చేసుకుంది. రాత్రులు తల్లి పడుకున్న తరువాత నెమ్మదిగా తలుపు తీసుకుని స్నేహితులతో ఫెన్స్ దాటి వెళ్ళి షికార్లు చేసి ఏ తెల్లవారుఝామునో తిరిగి వచ్చి పడుకునేది. భోజనానికి కూడా తల్లితో, తమ్ముడితో కలిసి వెళ్ళేది కాదు. నెమ్మదిగా సిగరెట్లు తాగడం అలవాటు అయ్యింది. అబ్బాయి అన్నీ మౌనంగా గమనిస్తూ ఉండేవాడు. బయటనుంచి వచ్చి తమ్ముడితో తను విన్న గాసిప్స్, ఇంకా బయటి విశేషాలు చెపుతూ ఉండేది. ఇద్దరూ కలిసి ఇంటిదగ్గర తమ ఫ్రెండ్స్ అంతా ఎలా ఉన్నారో, ఏం చేస్తున్నారో అనుకుంటూ ఉండేవారు. ఇంటిదగ్గర చుట్టుపక్కల వాళ్ళంతా తామెక్కడికి వెళ్ళామో తెలీక కంగారు పడి ఉంటారనీ, తాము తిరిగి వెళ్ళగానే అందరూ బహుమతులతో వచ్చి సంతోషాన్ని తెలియచేస్తారనీ, ఇన్నాళ్ళూ మిస్ అయినదానికి బదులుగా పిలిచిన అన్ని పార్టీలకూ కాదనకుండా వెళ్ళాలనీ కబుర్లు చెప్పుకునేవారు.

తల్లి రోజులో ఎక్కువ సేపు మౌనంగా ఏదో ఆలోచిస్తూ ఉండేది. వొళ్ళో సగం వ్రాసిన ఉత్తరమో, తెరిచినా పుస్తకమో పెట్టుకుని ఎటో చూస్తూ ఈలోకంలో లేనట్టే ఉండేది. కొన్నిరోజులకి ఆమెకు తిండి మీద కూడా ఆసక్తి పోయింది. అబ్బాయి మెస్ కి వెళ్ళినపుడు తల్లికి కూడా కొంచెం తీసుకొచ్చి తినమని బలవంతంగా తినిపించేవాడు. ఒకప్పుడు చక్కగా తయారయి ఆహ్లాదంగా ఉండే ఆమె నిరాసక్తంగా తయారయింది. ఒక్కోసారి కొడుకుతో భర్త గురించిన కబుర్లు చెప్పేది. వాళ్ళు తీసుకెళ్ళిన రాత్రి పడుకున్నపుడు ఆయన 'దాహంగా ఉంది ఒక గ్లాసు నీళ్ళిమ్మని' అడిగాడు. ఆమె ఇపుడు తను అలిసి పోయాననీ, తననే క్రిందకి వెళ్ళి తీసుకోమని చెప్పింది. ఆయన అలానే పడుకున్నాడు. ఈలోగా వాళ్ళొచ్చి తీసుకెళ్ళిపోయారు. ఆమెకు ఎపుడూ భర్త నీళ్ళ కోసం వెతుక్కుంటున్నట్టు కలలు వచ్చేవి. నీళ్ళడిగితే ఇచ్చాను కాదు అని దిగులుగా అనుకుంటే నీకు తెలీదు కదా అని ఆరిందాలా సముదాయించేవాడు కొడుకు. రాను రాను రోజంతా మంచం మీద కళ్ళుమూసుకుని పడుకుని ఉంటుంది. కనీసం ఒక్కసారి మళ్ళీ తన ఇంటి కిటికీ లోంచి సముద్రాన్ని చూడాలన్నది ఆమె ఆశ.

ఎడారి కావటం వలన వాతావరణమూ విపరీతంగానే ఉండేది. వేసవి కాలంలో విపరీతమైన ఎండలు. వేడెక్కిన పొడి గాలీ, సున్నం లాంటి తెల్లటి ధూళీ, వేడెక్కిన ఇసుకా రేగి గదుల్లోకీ, బట్టల్లోకి, ముక్కులోకి కూడా దూరి బాధపెడుతుండేది. దానితో అందరికీ ముక్కులో నుండి రక్తం కారడం, దగ్గూ మొదలైనవి వచ్చేవి. శీతాకాలంలో విపరీతమయిన చలీ, మంచు కురిసి నానా బాధలూ పడ్డారు. ఉన్న దుప్పట్లతో చలి ఆగేది కాదు. చలిమంట వేసుకోడానికి సరిపోయే బొగ్గు దొరికేది కాదు. ఎడారి గాలులూ ఇసుక రాపిడికి ఒళ్ళు మొద్దుబారి, పచ్చటి శరీరాలు నల్లబడి, కాళ్ళు పగిలి పుండ్లు లేచాయి.

కేంపులో రోజూ రకరకాల వదంతులు వినిపించేవి. అందరినీ జపాన్ పంపేస్తారనీ, వారి సిటిజెన్షిప్ వెనక్కి తీసుకుంటారని, సముద్రం మధ్యకు తీసుకెళ్ళి షూట్ చేసి పడేస్తారనీ, ఇలా నానారకాల వార్తలు వినిపించేవి. పంటల కాలంలో ప్రక్క రాష్ట్రాల నుండి రైతులు వచ్చి కొందరిని కూలీలుగా తీసుకెళ్ళారు. కానీ వాళ్ళకు అన్నిచోట్లా తీవ్ర నిరసన ఎదురవడంతో చాలామంది వెంటనే తిరిగి వచ్చారు. హోటల్స్ లోకి గానీ, సినిమా హాల్లోకి గానీ, షాపుల్లోకి గానీ వీర్ని రానివ్వలేదు. కొంతమందయితే వీరి మోహం మీద ఉమ్మి అవమానించి పంపించారు. అన్ని చోట్లా 'No Japs Aloowed' అన్న బోర్డులే కనిపించాయి. అవమానంతో తిరిగివచ్చిన వారు, ఫెన్స్ కి ఇవతలే తమకి బ్రతుకు కాస్త గౌరవంగా ఉందని అనుకున్నారు.

ఇలా మూడేళ్లకు పైగా గడిచాయి. మొత్తానికి యుద్ధం ముగిసింది. అందరినీ మళ్ళీ ఎవరి వూళ్ళకు వాళ్ళను దిగబెట్టారు. పంపే ముందు సైనికులు ఒక మీటింగ్ పెట్టి, అందరికీ మారిన పరిస్థితుల్లో తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలు వివరించారు. 'బయట కేవలం ఎవరితోనైనా ఇంగ్లీష్ లోనే మాట్లాడండి. గుంపులుగా ఎక్కువ మంది కలిసి కనిపించవద్దు. ఎవరన్నా హేళనగా కానీ, కోపంగా కానీ ఏమన్నా అన్నా, వినపించనట్టు ప్రవర్తించండి. తిరిగి జవాబు చెప్పి సమస్యలు తెచ్చుకోవద్దు' లాంటి సలహాలు ఇచ్చి, కుటుంబానికో పాతిక డాలర్లు ఖర్చులకు ఇచ్చి పంపించారు. ఇన్నాళ్ళూ దేనికోసమయితే ఎదురుచూసారో ఆ సమయం వచ్చింది. ఇక కష్టకాలం అయిపొయింది. తమ జీవితాలు ఎక్కడ ఆగాయో అక్కడ నుండి మొదలెట్టాలని అనుకున్నారు.

ఎంతో ఉత్సాహంతో ఇంటికి చేరుకున్నవారికి, ఇల్లు బయట నుంచే పాడుబడి కనిపించింది. లాన్లో అందంగా పెంచుకున్న మొక్కలేవీ లేవు. లాన్ అంతా పగిలిన సీసాలతో నిండి ఉంది. తాళం తీసి లోపలికి వెళితే లోపల ఇంకా దారుణంగా ఉంది. ఇంట్లో అప్పటి వరకూ చాలామందే ఉండి వెళ్ళినట్టు ఉంది పరిస్థితి. వీరు వూరు వదిలి వెళ్ళే ముందు 'ఇంటి బాగోగులు చూసి ఎవరికైనా అద్దెకిచ్చి తమకి చెక్ పంపిస్తాను' అని కుదురుకున్న మనిషి ఏమయ్యాడో తెలీదు. ఒక్క చెక్కూ తమకి అందలేదు. ఇంట్లో కిటికీలు పగల గొట్టి, కర్టెన్లు చింపి పోగులు పెట్టి, గోడల మీద చెత్త రాతలు వ్రాసి, వాటి పెయింట్ ఊడిపోతూ ఉన్నాయి. ఇంట్లోని ఫర్నిచర్ తో సహా , భద్రంగా దాచుకున్న విలువైన సామానులు అన్నీ తీసుకుపోయి, మిగిలిన సామానులు ఇష్టం వచ్చినట్టు పగలగొట్టిపోయారు. నేలంతా పగిలిన గ్లాస్ బాటిల్స్, తిని వదిలేసిన డబ్బాలతోనూ నిండి అసహ్యంగా ఉంది. అయినా కూడా వాళ్ళకి ఇవేమీ బాధ అనిపించలేదు. ఉండటానికి తమకో ఇల్లుంది అది చాలు అనుకున్నారు. తిరిగి వచ్చిన చాలామందికి ఉండటానికి చోటులేక చర్చిలలోనూ, హాస్టల్లోనూ ఉంటున్నారు, కాబట్టి తాము అదృష్టవంతులు అనుకున్నారు. పిల్లలు ఇల్లంతా పరుగులు పెట్టి తమ గదులన్నీ తిరిగి ఆప్యాయంగా చూసుకున్నారు. నెమ్మదిగా ఇంటిని బాగు చేసుకుందాం అని ధైర్యం చెప్పింది తల్లి. ఆ రాత్రికి ఒక రూం శుభ్రం చేసుకుని అందరూ అక్కడే పడుకున్నారు.

ఆ కేంప్ నుంచి ఇంటికి తిరిగి వస్తే మళ్ళీ తమ మామూలు జీవితం తమకి దొరుకుతుంది అని ఆశపడ్డారు కానీ వాస్తవానికి పరిస్థితులు వేరేగా ఉన్నాయి. చెయ్యని తప్పుకి శిక్ష వాళ్ళని వెంటాడసాగింది. అమెరికన్ ప్రజలకు జపనీస్-అమెరికన్ల మీద ఇంకా ద్వేషం తగ్గలేదు. వారిని ఇంకా శత్రువులుగానే చూస్తున్నారు. తిరిగివచ్చిన వాళ్ళ ఇంటికి వెళ్ళి 'ఇంకా ఇక్కడ ఎన్ని రోజులుండాలనుకుంటున్నారు', 'మీకిక్కడ ఉద్యోగాలు లేవు, వెళ్ళిపోడం మీకే మంచిది' , 'మాకు మీగురించి వేరే ప్లాన్స్ ఉన్నాయి' లాంటి బెదిరింపులు చేస్తున్నారు. అలానే

కొందరిని ఇంట్లో ఉండగానే ఇంటితో సహా తగలబెట్టారనీ, కొన్ని చోట్ల షూటింగ్స్ జరుగుతున్నాయనీ కూడా విన్నారు. ఒక రాత్రి ఎవరో రాయి విసిరి కిటికీ అద్దం పగలగొట్టారు. ఇంట్లో మనుషులు ఉన్నట్టు తెలియకుండా చీకటిలో లైట్లు వెయ్యకుండా, మేడమీద ఇంటి వెనుకవైపుకు ఉన్న గదిలో పడుకోవడం మొదలుపెట్టారు. తల్లి నెమ్మదిగా ఇల్లంతా ఒక్కోటిగా శుభ్రం చేసి, పగిలిన కిటికీలను రేకులతో మూసి ఇంటిని ఓ కొలిక్కి తెచ్చింది. తిరిగి ఇంటికి స్వతంత్రులుగా వచ్చారన్నమాటే గానీ, ఎవరో తమని గమనిస్తున్నారేమో అని, తమ మీద ఎవరన్నా ఫిర్యాదు చేస్తారేమో అన్న భయమూ, అనుమానం ఆమెని పీడిస్తూనే ఉన్నాయి. బయట ఎవరైనా కనిపించినా ముభావంగా ఉండేది. తండ్రి నుండి తనని కూడా కొన్నిరోజుల్లో విడుదల చేస్తారని ఉత్తరం వచ్చింది.

ఇంటి చుట్టుప్రక్కల వాళ్ళు తాము వూరి విడిచి వెళుతున్నప్పుడు తమ ఇంటి కిటికీల్లోంచి చూసారు గానీ, ఒక్కరూ వీడ్కోలు చెప్పడానికి గానీ, ఎక్కడికి వెళ్తున్నారు అని అడగటానికి కూడా బయటకు రాలేదు. తమకి వారు తెలియదు అన్నట్టు ఉండిపోయారు. ఇపుడు తిరిగి వచ్చిన తరువాత కూడా రోడ్డు మీద ఎదురైతే వీరెవరో తమకి తెలీనట్టూ తప్పుకుపోయేవారు కొందరయితే, అసలు ఏమీ జరగనట్టూ వీళ్ళని రోజూ చూస్తున్నట్టూ 'నైస్ డే' అని తల తిప్పుకు వెళ్ళిపోయేవారు కొందరు. పిల్లలు తాము తిరిగి స్కూల్లో జాయిన్ అయారు. టీచర్లు వీళ్ళతో మంచిగానే ప్రవర్తించారు. తోటి పిల్లలు కూడా క్లాస్లో ఉన్నంతసేపూ మర్యాదగానే ఉండేవారు కానీ, లంచ్ టైంలో ఎవరూ వీళ్ళ దగ్గర కూర్చోలేదు. అంతకు ముందు బెస్ట్ ఫ్రెండ్స్ అయినవాళ్లు కూడా ఒక్కరూ దగ్గరకొచ్చి పలకరించలేదు. క్లాసుల్లో నోటీస్ చెయ్యబడకుండా ఉండటానికి వెనుక బెంచీల్లో మౌనంగా కూర్చొని తమ పనులు చేసుకుని, స్కూల్ అయిపోగానే తలవంచుకుని ఇంటికి వెళ్ళేవారు. స్కూల్లో ఒక్కోసారి వెనుకనుంచి గుసగుసలూ, హేళనగా మాటలూ వినిపించేవి, అయినా తాము విననట్టూ మౌనంగా వెళ్లిపోవడం నేర్చుకున్నారు. రోడ్డు మీద జనాలు అనుమానపు చూపులు వెంటాడేవి. నువ్వు జపనీస్ వాడివా, చైనీస్ వాడివా అని అడిగేవారు కొందరు. వీరంతా ఇపుడు స్వతంత్రులే కానీ, ఎప్పటికీ అనుమానితులే. శత్రువులే.

యుద్ధం ముగిసి చుట్టుపక్కల ఉన్న మగవారంతా ఒక్కక్కరే ఇళ్లకు తిరిగిరాసాగారు. యుద్ధం నుంచి క్షేమంగా వచ్చిన వాళ్ళు కొందరయితే, శత్రువుల చేత చిక్కి చిత్ర హింసలు అనుభవించి కొందరూ, కాళ్ళూచేతులూ పోగొట్టుకుని వచ్చినవారు కొందరు. కొందరయితే ఏమయ్యారో ఆచూకీ కూడాలేదు. రేడియోల్లోనూ, పేపర్ల లోనూ తిరిగి వచ్చిన వారితో, వారు శత్రువుల చేతిలో జపాన్ టార్చర్ కేంద్రాల్లో ఎన్ని చిత్ర హింసలు అనుభవించారో ఇంటర్యూలు రాసాగాయి. అవన్నీ వింటున్న వీళ్ళకు తమ తండ్రిని కట్టుబట్టలతో అరెస్ట్ చేసి తీసుకువెళ్ళిన దృశ్యం గుర్తుకు వచ్చేది. తామేదో తప్పు చేసినట్టు గిల్టీగా అనిపించేది. తమని తాము అద్దంలో చూసుకుంటే శత్రువుని చూసినట్టు అనిపించేది.

తల్లి కుటుంబం గడవడానికి ఉద్యోగం కోసం ప్రయత్నించింది, కానీ ఎక్కడా ఫలితం కనిపించలేదు. ఉద్యోగ ప్రకటన చూసి వెళ్ళిన ప్రతీ చోటా ఆ ఉద్యోగం అప్పుడే ఎవరికో ఇచ్చేసామనో, జపనీస్కి ఉద్యోగం ఇస్తే తమ మిగతా ఉద్యోగులు ఇబ్బంది పడతారానో, కష్టమర్లు ఇష్టపడరనో జవాబులు వచ్చేవి. ఒక తెలిసిన షాపులో ఉద్యోగానికి పోతే అందరికీ కనిపించేలా కాకుండా, ఎవరికీ కనిపించకుండా ఉండేలా వెనుక చీకటి గదిలో లెక్కలు రాసే ఉద్యోగం ఇస్తామంటే, 'నేనెవరో నాకే గుర్తు వచ్చి, నేనే నొచ్చుకుంటానేమో' అని ఆత్మాభిమానంతో తిరస్కరించింది. చివరకి కొందరు ధనవంతుల ఇళ్ళల్లో క్లీనింగ్ పని చెయ్యడానికి కుదురుకుంది. మిగిలిన సమయలో కొందరి ఇళ్ళ నుండి బట్టలు తీసుకొచ్చి ఉతికి ఇస్త్రీ చేసే పని కూడా మొదలుపెట్టింది. వచ్చిన డబ్బులతో నెమ్మదిగా పిల్లలకూ ఇంట్లోకి అవసరమయిన సామాను కూర్చడం మొదలుపెట్టింది. గౌరవంగా పనిచేసుకునే అవకాశం దొరికినందుకు ఆమెకు సంతోషంగానే ఉంది.

ఎదురుచూస్తున్న రోజు రానే వచ్చింది. తండ్రి ఫలానా రోజున వస్తున్నానని టెలిగ్రాం ఇచ్చాడు. రైల్లోంచి దిగిన తండ్రిని చూసి పిల్లలు గుర్తుపట్టనేలేదు. వెలిసి జీర్ణావస్థకొచ్చిన సూట్ ధరించి, బట్టతల, కట్టుడు పళ్ళతో, కర్ర వూతతో నడుస్తూ, వంగిపోయి వృద్ధుడిలా ఉన్నాడు. పిల్లలని దగ్గరకు తీసుకుని దుఃఖించాడు. తండ్రి తిరిగి వచ్చాడే కానీ, మునుపటి మనిషి కాదు. పిల్లలతో ఇదివరకటిలా ఆటలాడటం,

కథలు చెప్పటం, కలిసి నవ్వడం లేదు. అన్నాళ్ళూ ఏం చేసాడో, ఏం జరిగిందో ఆయనా ఎప్పుడూ మాట్లాడలేదు. పిల్లలు కూడా తండ్రిని 'వాళ్ళెందుకు తీసుకు వెళ్లారు, ఏ నేరం మీద అరెస్ట్ చేసారు, ఆయన దోషా నిర్దోషా' లాంటి విషయాలు అడగలేదు. వాళ్లకి సంబంధించినంతవరకూ తమ కుటుంబం అంతా మళ్ళీ కలిసి ఉన్నారు, అది చాలు. జరిగినవన్నీ మరిచిపోవాలనుకున్నారు. కానీ జరిగిన కాలం పీడకలలా తండ్రిని వెంటాడసాగింది. ఆయన ముందు ఉద్యోగం చేసే కంపెనీ ఎపుడో మూతపడింది. ఇపుడు క్రొత్త ఉద్యోగం రావాలంటే కష్టం. ఇల్లంతా తిరుగుతూ ప్రతీ వస్తువూ తడిమి తడిమి చూస్తూ ఏదో గొణుక్కుంటూ ఉంటాడు. నిద్రపోతూ కొంతసేపటికే ఉలికిపడి లేచి, పిల్లల్ని పిలిచి తడిమి చూసుకుని ఇంట్లోనే ఉన్నానని త్రుప్తిపడ్తాడు. దానికి తోడు ఎవరిని చూసినా వారు తమ మీద నిఘా ఏమో అని అనుమానం. ఫోన్లో మాట్లాడడు. ఏమో ఎవరు వింటున్నారో ఎవరికి తెలుసు అంటాడు. ఎవరినీ తమ ఫ్రెండ్స్ అని నమ్మకూడదు అంటాడు. ఇల్లు దాటి బయటకి వెళ్ళడానికి కూడా ఇష్టపడేవాడు కాదు. పిల్లలు స్కూల్ నుంచి వచ్చాక వాళ్లకి తినడానికి చేసిపెట్టి వాళ్ళు చెప్పే కబుర్లు వినేవాడు, కానీ ఎక్కడో ఆలోచిస్తూ ఏవిషయం చెప్పినా ఒకే నిరాసక్తతో స్పందించేవాడు. వచ్చిన కొత్తలో కొన్నాళ్ళు పేపర్ చదివేవాడు, కానే కొన్నాళ్ళకు అదీ మానేసాడు. రానురానూ ఎక్కువగా తన గదిలోనే కూర్చుని ఏదో ఆలోచిస్తూ గడిపేవాడు. నిద్రలో పీడకలల్తో అరుస్తూ లేచేవాడు. మొత్తానికి నవ్వుతూ నవ్విస్తూ ప్రేమాభిమానాలతో మసలే మనిషి మాయమయిపోయాడు.

దాదాపు ఒక ఆరునెలలు గడిచేసరికి వూర్లో పరిస్థితులు నెమ్మదిగా మారసాగాయి. బయట కలిసినపుడు జనాలు మాటలు కలపడం మొదలుపెట్టారు. కొన్నాళ్ళు తమని కాదన్నట్టు తప్పించుకు తిరిగినా అలా ఎన్నాళ్ళో ఉండటం కుదరలేదు. పలకరింపుకు మర్యాదగా బదులిచ్చి తప్పుకుపోవడం మొదలు పెట్టారు. కానీ గడిచినకాలం దొంగిలించిన తమ జీవితాన్ని మాత్రం వెనక్కి తెచ్చుకోలేకపోయారు.

ఇది ఒక్క కుటుంబం కథ కాదు. అభంశుభం తెలియని వేలవేల కుటుంబాల కథ. నా కథ. మీ కథ. మనవరకూ రాని మన కథ. మనిషికి మనిషే శత్రువు. అయితే ఆ శత్రుత్వం వ్యక్తిగతమే కానక్కరలేదు. మనుషుల్ని ఎపుడైతే వ్యక్తులుగా గుర్తించడం మాని, కుల మత ప్రాంతీయాలకు ప్రతినిధిగా చూడటం మొదలుపెడతామో, అపుడే శత్రుత్వానికి వ్యక్తిగత సరిహద్దులు చెరిగిపోతాయి. మానవత్వం మరిచిపోయి, ద్వేషంతో రగిలి, అమాయక జీవితాలను నిర్దాక్షిణ్యంగా చిదిమేసి, వెనక్కి తిరిగి చూసుకుంటే సిగ్గుపడాల్సిన చరిత్రకి మనమే వ్రాతకారులవుతాం. 'ఏ దేశచరిత్ర చూసినా ఏమున్నది గర్వకారణం' అన్న శ్రీశ్రీ మాటల్ని నిజమని ఇంకోసారి ఋజువు చేసే కథ. కథ కాని కథ.

కథ మొత్తం రచయిత్రి తల్లీ పిల్లల మానసిక పరిస్థితిని వివరిస్తూ ముగ్గురు వైపు నుండి చెపుతారు. చిన్న చిన్న సాధారణమయిన వాక్యాల్లో, అవసరానికి మించని నేరేషన్, సెంటిమెంట్ కూరి పాడుచెయ్యని సంఘటనలతో ఆలోచింపచేసే బలీయమైన కథనం. కథలో మనల్ని పోల్చుకుంటాం. భయపడతాం. మన అస్తిత్వం విలువెంత, మన జీవితాలకు భరోసా ఎంతని దిగులుపడతాం. కథ చదువుతూ తెలీకుండానే ఆ కుటుంబం కోసం, మనకోసం కన్నీళ్ళు పెట్టుకుంటాం. ఆఖరున మూడు పేజీలున్న చాప్టర్లో 'శత్రువు ఎక్కడో లేదు, నువ్వు రోజూ చూసే వేవేల రూపాల్లో నీ పక్కనే ఉన్నాడు' అంటూ తండ్రి వైపు నుండి వ్రాసిన ఎపిలోగ్ ఒక్కటే ఒక ఎత్తు.

రచయిత్రి ఆమె కుటుంబంలో జరిగిన సంఘటనల ఆధారంగా ఈ పుస్తకాన్ని 2002 లో వ్రాసారు. ఆమె తాతగారిని జపాన్ దేశానికి స్పై గా పనిచేస్తున్నారన్న అనుమానం మీద, పెరల్ హార్బర్ దాడి జరిగిన రోజున FBI అరెస్ట్ చేసి తీసుకుపోతే, ఆమె అమ్మమ్మ, అమ్మ, మావయ్య మూడేళ్ళు యూటా లోని కేంప్లో గడిపారట. ఈ పుస్తకం ఎనిమిది భాషల్లోకి అనువదించబడి, 300,000 ప్రతులకు పైగా అమ్ముడయింది. ఇది American Library Association's Alex Award, Asian American Literary Award పొందింది. దీన్ని అమెరికాలోని అనేక కాలేజీలో మొదటి సంవత్సరం విద్యార్థులకు రీడింగ్ కోర్స్లో, చదవాల్సిన పుస్తకాల జాబితాలో చేర్చారు.

రచయిత్రి పరిచయం: Julie Otsuka కాలిఫోర్నియాలో పుట్టి పెరిగిన, అమెరికన్-జపనీస్ సంతతికి చెందినవారు. ఆమె ఫైన్ ఆర్ట్స్ లో మాస్టర్స్ డిగ్రీ పొందారు. 2002 లో 'When The Emperor Was Devine', 2011 లో 'Buddha in The Attic' అనే రెండు నవలలు వ్రాసారు. ఆమె రెండవ నవల వివిధ సాహిత్య సంఘాల నుండి గుర్తింపును అవార్డులను పొందింది. ఆమె కొన్ని పత్రికలకు కథలు, వ్యాసాలు కూడా వ్రాసారు. ఆమె రచనల గురించి మరిన్ని వివరాలు ఆమె వెబ్సైట్ లో చూడవచ్చు.

(Pictures Source: internet)

(రచయిత్రి బ్లాగు http://padamatikoyila.blogspot.com/)

(వచ్చే నెల మరో మంచిపుస్తకంతో కలుసుకుందాం)

COMMENTS